

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING**

DOM
2016-04-06
Meddelad i
Jönköping

Mål nr
992-16

SÖKANDE

Svante Forsström Arkitekter AB, 556334-7649
Box 4276
102 66 Stockholm

Ankomstdatum
2016-04-06

MOTPART

Domstolsverket
551 81 Jönköping

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

BAKGRUND

Domstolsverket (DV) genomför en offentlig upphandling av ramavtal avseende arkitekttjänster. Upphandlingsformen är öppet förfarande och avtalstiden ska vara i tjugofyra månader från avtalets undertecknande med möjlighet att förlänga avtalet maximalt tolv månader i taget, vid två tillfällen. DV har för avsikt att sluta avtal med de tre ekonomiskt mest fördelaktiga konsulterna. Uppdraget i upphandlingen innebär att utföra de kontrakt som DV har behov av i samband med nybyggnation, ombyggnation eller tillbyggnader av svenska domstolar. Ramavtalsleverantörernas avropssvar skulle vara DV tillhanda senast den 18 januari 2016. Genom tilldelningsbeslut den 25 februari 2016 tilldelades kontrakt till andra leverantörer än Svante Forsström Arkitekter AB (bolaget).

Dok.Id 191628

Postadress
Box 2201
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hamngatan 15

Telefon
036-15 66 00

E-post:
forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-15 66 55

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Bolaget ansöker om överprövning och yrkar att upphandlingen ska göras om.

DV anser att ansökan ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR

Bolaget

Sista dag för inlämnande av anbud var den 18 januari 2016. För att undvika risken för avbrott i internettrafiken lämnade de in sina anbudsdocument på den angivna digitala projektplatsen (e-avrop) dagen före sista anbudsdagen. Av misstag skrev de först in fel siffror för timkostnader i det digitala dokument som var föreskrivet i upphandlingen. Orsaken var bl.a. en missuppfattning av det aktuella digitala dokumentets funktion, avsaknaden av viktiga signalord som ”spara” och ”verifiera” och den överraskande avsaknaden av kvittens på och överblick över det inlämnade dokumentet innan det försvann in i systemet. När de därefter korrigerade siffran såg det ut att vara den rättade uppgiften som låg kvar i dokumentet, men det fanns ingen kvittens. En anbudsgivare måste kunna begära att man har en tydlig funktion för att spara inskrivna uppgifter och att detta följs av en kvittens där man ser vad det är man sparar och blir tillfrågad om man vill verifiera dokumentet eller gå tillbaka och revidera någonting. Detta grundläggande krav uppfylls inte i det system som har använts i den rubricerade upphandlingen. Osäkerheten ledde under påföljande kväll, dvs. sista inlämningsdagen, ändå till farhågor om att allt kanske inte stod rätt till och måste kontrolleras. Det visade sig då att man inte kunde gå in i systemet utan att först dra tillbaka hela anbudet. Detta var i det skedet alltför riskabelt, de kunde inte riskera att anbudet försvann ur systemet helt och hållet. I stället valde de att ringa upp DV:s upphandlare tidigt nästa morgon, den 19 januari 2016 och berätta hur det låg

till. De meddelade honom den korrekta siffran och bad honom att kontrollera vad som fanns i systemet och vid behov rätta det. I samband med tilldelningsbeslutet kunde de sedan se att det var fel siffra som låg till grund för bedömningen. De var alltså innan dess inte medvetna om att fel timpris lämnats. Vid samtal med DV:s upphandlare fick de veta att han prövat att korrigera siffran med andra auktoriteter, att det skulle ha varit möjligt vid en privat upphandling men att det var omöjligt i en offentlig upphandling. Detta svar understryker vikten av att alla inlämnade dokument är tydligt kvitterade, transparenta och tillgängliga för anbudsgivaren under hela anbuds tiden. De felaktigt inmatade siffrorna utgjordes av samma summa för alla tre efterfrågade kategorier, de rätta siffrorna skulle ha varit en lägre summa för samtliga tre efterfrågade kategorier. De rätta siffrorna skulle ha gett position två i tilldelningsbeslutet och skulle därmed ha lett till ett ramavtal. Problemet med bristande överblick och redigerbarhet av inlämnade dokument har därmed haft en avgörande betydelse för utfallet av upphandlingen.

Upphandlingen har vidare brustit i jämbördighet i förutsättningarna för bedömning av intervjun genom att anbudsgivaren måste gissa vad beställaren vill höra mer översiktligt och i vilka fall man eventuellt vill ha något redovisat mer i detalj. Det är en stor risk att det inte är yrkeskompetensen utan graden av insatthet i och vanan vid offentliga upphandlingar som blir avgörande för bedömningen. En intervju har inte längre formen av ett samtal där man tillsammans kommer fram till vad upphandlaren behöver få veta. I stället tenderar varje fråga från anbudsgivaren att sugas upp av en till synes skräckslagen tystnad där upphandlaren till varje pris måste undvika att säga för mycket, annars riskerar man att ge fördelar för en anbudsgivare framför en annan. Resultatet är att anbudsgivaren på förhand måste veta eller kunna gissa sig till exakt vilka ämnen, vilken detaljering respektive översiktlig beskrivning och vilka nyckelord som upphandlaren vill höra för att ge olika grader av poäng för presentationen. De föreslår två tillvägagångssätt för

upphandlaren att uppnå större jämbördighet i förutsättningarna mellan olika anbudsgivare. Alternativ A innebär en komplettering till förfarandet i rubricerad upphandling där man redan i kallelsen till intervju ska meddela alla kallade anbudsgivare en till tre nyckelområden där man vill se en mer detaljerad redovisning och inte nöjer sig med en mer allmän redovisning av respektive projekts karaktär och krav på kompetens. Alternativ B innebär att man går över till en rent meritokratisk upphandling, där anbudsgivaren lämnar uppgifter som t.ex. CV, genomförda projekt och särskilda referensprojekt, samt pris (i en sund marknad utan uppenbar prisdumpning). Upphandlaren ska då kontrollera att allt som uppges om referensprojekten är sant, att de har genomförts väl, att alla handlingar har levererats till utsatt tid och att leverantören har hållit sin budget etc. men inte tillämpa någon subjektiv poängskala i referenspersonernas svar.

DV har i utvärderingen bl.a. angett att bolaget för att få full poäng hade behövt utveckla sina svar avseende bl.a. säkerhet och logistikrelaterade frågor i sina projekt. DV har vidare angett att bolaget också hade kunnat berätta mer om varje arkitekts erfarenhet och kompetens. De anser att detta område är särskilt märkligt eftersom hela deras muntliga framställning var fokuserad på logistik och säkerhet (och tillgänglighet), framför allt i deras genomförda domstolsprojekt. De var också noga med att påpeka vilka av de offererade personerna som hade varit med i arbetet med respektive projekt där dessa aspekter varit den viktigaste övergripande uppgiften. I dessa projekt, där DV har varit involverat, har de handgripligen bevisat att de klarar av att tillhandahålla alla de kompetenser som krävs för att skapa moderna och ändamålsenliga domstolar. Det kan med andra ord inte finnas någon tvekan om att de äger den sakkunskap som krävs. De redovisade även andra projekt än domstolarna med i många aspekter ännu mer komplicerade krav på säkerhet och logistik. Ett av dem ingick i deras tre referensprojekt där de helt naturligt räknade med att uppdragsgivarens representant hade bekräftat projektets karaktär och deras insats.

DV

De administrerar sina upphandlingar via upphandlingsverktyget e-avrop som är en allmänt tillgänglig databas för offentliga upphandlingar. Databasen är ett väletablerat verktyg och används för närvarande av cirka 300 upphandlande myndigheter. I samband med att anbudsgivare lämnar anbud finns möjlighet att bl.a. ställa frågor, granska sitt anbud eller ångra sitt anbud. De återopar ett utdrag ur e-avrop som bl.a. visar var leverantören kan hitta en komplett pdf-kopia av sitt lämnade anbud, granska eventuellt bifogade priser samt ångra sitt anbud varpå ett nytt anbud kan lämnas in fram till sista anbudsdagen.

Vad gäller anbudspresentationen så får upphandlande myndigheter i princip fritt välja utvärderingskriterier, under förutsättning att det inte medför att den upphandlade myndigheten ges en obegränsad valfrihet vid tilldelning av kontrakt. En viss skönsässig bedömning är således tillåten. Att en upphandlande myndighet kan utvärdera erfarenheter och meriter för de som faktiskt ska utföra uppdragen framgår av EU-domstolens praxis. Med hänvisning till förfrågningsunderlagets bilaga ”Administrativa föreskrifter” s. 11-13 får förutsättningarna för anbudspresentationen anses vara klara, tydliga och förutsebara.

Det kan vidare tilläggas att även om bolaget skulle ha uppnått full poäng i utvärderingsfasen hade det ändå inte fått bättre eller ens lika bra placering som de anbud som tilldelats kontrakt. Bolaget kan därför inte anses ha lidit eller riskerat att lida skada.

Sammanfattningsvis så har bolaget varit medvetet om att det lämnat felaktiga timpriser men avstått från att korrigera detta under anbudstiden. Misstaget tycks i själva verket handla om ovana att lämna anbud vilket de beklagar men inte rimligen kan belastas för. DV har vidare på ett klart och tydligt sätt

angett hur anbudspresentationen kommer gå till och vad som kommer läggas vikt vid i samband med bedömningen. Bolagets ansökan saknar därmed grund och bör avslås.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 12 kap. 1 § LOU framgår att vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga, ska myndigheten ta hänsyn till olika kriterier som är kopplade till föremålet för kontraktet, såsom pris, leverans- eller genomförandetid, miljöegenskaper, driftkostnader, kostnadseffektivitet, kvalitet, estetiska, funktionella och tekniska egenskaper, service och tekniskt stöd.

Av 16 kap. 6 § LOU framgår att om den upphandlande enheten har brutit mot 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska förvaltningsrätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

Bolaget har anfört att avsaknad av möjlighet att bl.a. redigera inlagda dokument i den digitala projektplatsen e-avrop har inneburit en brist på klarhet och avsaknad av överblick och kontroll för anbudsgivaren i obligatoriskt digitalt dokument. Av det av DV åberopade utdraget ur e-avrop framgår tydligt att leverantören kan ångra sitt anbud och därefter lämna in det på nytt

fram till sista anbudsdagen. Vidare framgår att möjlighet finns för leverantören att se en komplett pdf-kopia av sitt anbud samt även granska eventuellt bifogade priser. I förfrågningsunderlaget (AUB Upphandlingsföreskrifter s. 9) anges att anbudsgivaren kan lägga till och ta bort information/filer i ett redan lagt anbud och generera kopior av inlämningsbeviset eller radera hela anbudet. Detta förutsatt att sista anbudsdagen ej har passerat och att anbudsgivaren loggar in med samma inloggningsuppgifter som när anbudet lämnades. Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten det inte visat att det föreläggat bristande klarhet samt avsaknad av överblick och kontroll i samband med att bolaget lämnat sitt anbud.

Såvitt gäller möjligheten till rättelse av uppgifter i anbud antecknas först att bestämmelsen härom i 9 kap. 8 § LOU är fakultativ och att det således inte föreligger någon skyldighet för en upphandlande myndighet att tillåta rättelse av ett uppenbart fel. Härtill kommer att de belopp som är i fråga varit i nivå med flera av de andra anbudsgivarnas belopp. De aktuella beloppen kan därför inte hänföras till sådan uppenbar felskrivning eller felräkning som upphandlande myndighet bort ha uppmärksammat anbudsgivaren på och tillåtit rättelse av.

EU-domstolen har uttalat att de upphandlande myndigheterna vid valet av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet får välja de kriterier som de ämnar tillämpa, på villkor att dessa syftar till att möjliggöra att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet fastställs och att de inte medför att den upphandlade myndigheten ges en obegränsad valfrihet när den tilldelar en anbudsgivare ett kontrakt. Tillämpningen av kriterierna ska ske med iakttagande av såväl förfarandereglerna som de grundläggande principer som följer av unionsrätten (se C-448/01 p. 37-38).

Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förut-

sättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte träds för när. I det uppställda kravet på affärsmässighet får anses ligga att ett förfrågningsunderlag ska vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande myndigheten tillmäter betydelse vid upphandlingen och att en utvärderingsmodell ska vara så utformad att den är ägnad att leda till ett rättvisande resultat, dvs. att det anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt antas. Detta följer också av gemenskapsrättens krav på likabehandling, förutsebarhet och transparens (RÅ 2002 ref 50).

Av förfrågningsunderlaget framgår bl.a. följande. Som värderingsgrunder vid utvärdering av anbud anges att DV kommer anta de tre konsulter vars anbud uppfyller ställda krav och som bedöms vara de ekonomiskt mest fördelaktiga med hänsyn tagen till utvärderingskriterierna, pris och kvalitet. Vad gäller kvaliteten anges att den dels kommer att utvärderas genom att DV kontaktar de tre referenser som konsulten lämnat i enlighet med krav 2.3 i bilaga Skakrav, dels kommer konsulten att ges möjlighet att presentera offererad kompetens samt den offererade kompetensens relevans i förhållande till efterfrågad kompetens genom en anbudspresentation. Vidare anges följande (AUB Upphandlingsföreskrifter s.11):

Vid anbudspresentationen får konsulten möjlighet att utifrån de CV som bifogats anbudet för respektive arkitekt, beskriva arkitekternas konkreta erfarenheter, referensuppdrag och eventuella andra redovisade utbildningar och erfarenheter, t.ex. arkitektens erfarenhet av att arbeta med uppdrag som kräver stora krav på tillgänglighet, logistik, säkerhetsaspekter, ombyggnad med pågående verksamhet, byggnation i trång stadsmiljö m.m. som kan vara till gagn för Domstolsverkets kommande avrop.

Detta åtföljs av en redogörelse för gradering och grunder för utvärdering och bedömning av anbudspresentationen.

Det framgår tydligt att det rör sig om en presentation och inte en intervju och därmed får anses följa att inga frågor kommer ställas under anbudsprestationen utan det är upp till varje anbudsgivare att själva välja ut och lyfta fram de erfarenheter och den kompetens de anser är relevant för uppdraget. I såväl beskrivningen av anbudsprestationen som den efterföljande redogörelsen för hur anbudsprestationen kommer att bedömas framgår tydligt vad den upphandlande myndigheten kommer lägga vikt vid och särskilt efterfrågar i kompetens och erfarenhet. Vid nu angivna förhållanden finner förvaltningsrätten att bolaget inte har visat att anbudsprestationen varit behäftad med någon brist som påkallar ingripande enligt LOU.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att bolaget inte har förmått visa att DV har brutit mot någon av de grundläggande principerna i LOU eller mot någon annan bestämmelse i lagen. Skäl för ingripande med stöd av lagen föreligger därför inte. Bolagets ansökan ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D LOU)

Thorbjörn Lindvall

Föredragande har varit Andrea Nilsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafteon, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.